

VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA ZA OBRAZOVANJE
VASPITAČA "MIHAILO PALOV" - VRŠAC
ȘCOALA UNIVERSITARĂ DE STUDII DE SPECIALITATE
PENTRU INSTRUIREA EDUCATORILOR
"MIHAILO PALOV" - VÂRȘET

UDK 371.95

YU ISSN 1820-1911

**DAROVITI
I
DRUŠTVENA ELITA**

Z B O R N I K 15

Vršac , 2009.

VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA ZA OBRAZOVANJE
VASPITAČA "MIHAILO PALOV" - VRŠAC

Izdavač:

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ - Vršac

Za izdavača:

akademik Grozdanka Gojkov

Redakcija:

prof. dr A. Ilika, Arad, Rumunija
prof. dr S. Kurteš, Kembridž, V. Britanija
prof. dr M. Zuljan, Ljubljana, Slovenija
dr A. Kolak, Zagreb, Hrvatska
akademik M. Milin, Arad, Rumunija
prof. dr Lj. Kevereski, Bitolj, Makedonija
prof. dr V. Nojman, Temišvar, Rumunija
dr N. Sturza - Milić

dr M. Maran
mr A. Gojkov - Rajić
mr J. Prtljaga
mr T. Nedimović
dr E. Činč
doc. dr Aleksandar Stojanović,
gl. i odgovorni urednik

Anonimne recenzije (domaće i inostrane)

Prevodioci:

engleski jezik - mr Jelena Prtljaga
rumunski jezik - prof. dr Ileana Magda

Lektori:

mr Dragana Josifović
dr Branduša Žujka

Likovni urednik:

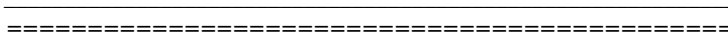
Jovan Suhecki

Korektura i kompjuterski slog:

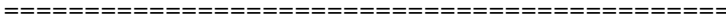
doc. dr Aleksandar Stojanović

ISSN 1820-1911
ISBN 978-86-7372-114-9

Štampa: Tuli, Vršac
Tiraž: 100 primeraka

**DAROVITI
I
DRUŠŤVENA ELITA**

ZBORNIK VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA ZA
OBRAZOVANJE VASPITAČA "MIHAILO PALOV" - VRŠAC

MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
"DAROVITI I DRUŠTVENA ELITA"

Sadržaj:

Uvodne napomene	str. 13
Učesnici skupa	18
I Uvodno izlaganje	
Zoran Avramović: DRUŠTVENE ELITE I DAROVITI UČENICI ...	27
II Saopštenja i diskusija	
Milica Andevski, Dušan Ristić: ELITNO OBRAZOVANJE - OBRAZOVANJE ELITE	49
Olja Arsenijević, Goran Bulatović, Ljiljana Lj. Bulatović: ZNAČAJ TIMSKOG RADA ZA RAZVOJ KREATIVNOSTI STUDENATA	56
Vesna Bedeković, Marko Jurčić, Ante Kolak: SOCIOMETRIJSKI STATUS DAROVITOG UČENIKA I NJEGOV POLOŽAJ U DRUŠTVENOJ (RAZREDNOJ) ELITI	80
Radmila Bodrić: DAROVITI, NACIONALNI POTENCIJAL ZNAJKA - NACIONALNA BRIGA	92
Euđen Činč: MUZIČKO OBRAZOVANJE U FUNKCIJI STVARANJA ELITE ILI OPŠTE KULTURNE EMANCIPACIJE	100
Mara Cotič, Darjo Zuljan: MATEMATIČKO - TEHNIČKE RADIONICE U VRTIČU I RAZVOJ DETETOVOG TALENTA	110
Zorica Cvetanović: GOVORNI UZORI UČENICIMA DAROVITIM ZA VEŠTINU GOVORENJA	122
Radojko Damjanović, Branislav Jovanović, Srđana Svetozarević: DAROVITI - DRUŠTVENA ELITA - AVANGARDA	136
Bosiljka Đorđević, Grozdanka Gojkov, Aleksandar Stojanović: VREDNOSTI POTENCIJALNE	

	DRUŠTVENE ELITE	144
Jovan Đorđević:	DAROVITI I DRUŠTVENA ELITA	166
Ivan Ferbežer:	POVEZOVANJE RAZUMA IN MORALNEGA KARAKTERJA NADARJENIH	170
Valerija Večei-Funda, Jelena Portner Pavićević:	VAŽNOST DOBRE SURADNJE S RODITELJIMA DAROVITIH UČENIKA	187
Olivera Gajić, Milica Andevski, Biljana Lungulov:	PODRŠKA DAROVITIM STUDENTIMA - STVARANJE DRUŠTVENE ELITE I RAZVOJNOG RESURSA	196
Aleksandra Gojkov-Rajić:	VRŠAČKA POZORIŠNA SCENA - MAGNET ZA VRŠAČKU KULTURNU ELITU	203
Radovan Grandić, Milena Letić:	STANJE, PROBLEMI I POTREBE U PODRUČJU BRIGE O DAROVITIM UČENICIMA U NAŠEM OBRAZOVNOM SISTEMU	232
Stanoje Ivanović:	SELEKTIVNA ULOGA OBRAZOVANJA I DAROVITI	244
Bisera Jevtić:	STRUKTURA KOMPETENCIJA DAROVITE PREDŠKOLSKE DECE	250
Stipan Jukić:	DRUŠTVENA ELITA I NJENA ULOGA U STVARANJU NOVE ELITE	260
Gabriela Kelemen:	MODELE EDUCATIVE ADAPTE COPILOR SUPRADOTAJI	272
Ljupčo Kevereski:	DRUŠTVENA ELITA I DAROVITI DRUŠTVENI TRETMAN DAROVITIH RAZLOG ODLIVA MOZGOVA	283
Mara Knežević:	ULOGA NAUČNE ELITE U SAVREMENOM DRUŠTVU	291
Ljiljana Krneta:	PERCEPCIJE POTREBA DAROVITIH KAO DRUŠTVENE ELITE	298
Zora Krnjaić:	PODRŠKA OBRAZOVANJU I USAVRŠAVANJU MLADIH	307
Danilo Ž. Marković:	POVEZANOST POJMOVNOG ODREĐENJA ELITE I ELITNOG OBRAZOVANJA I OBRAZOVANJA DAROVITIH	315
Dragan Martinović:	FIZIČKA VEŽBA KAO OSNOVNO SREDSTVO FIZIČKOG VASPITANJA U OBRAZOVANJU DAROVITIH UČENIKA	322
Lizica Mihulj, Anton Ilica:	EMOȚIONALITATEA ÎN CONSTRUIREA MODELELOR CREATIVE	329
Božo Milošević:	INTELEKTUALNA DAROVITOST I STRUČNJAČKA RUTINA: IZMEĐU PRAKTIČNE I TEHNIČKE	

	RACIONALNOSTI	338
Jovana Milutinović, Slađana Zuković: OBRAZOVANJE DAROVITIH: IZVRSNOST I/ILI JEDNAKOST?		351
Milan Nedeljković: DRUŠTVENA I PEDAGOŠKA PODRŠKA FORMIRANJU ELITE ZNANJA		359
Tanja Nedimović: STRUKTURA MOTIVA POSTIGNUĆA, DAROVITOST I DRUŠTVENA ELITA		377
Gordana Budimir –Ninković, Mara Knežević: OBRAZOVANJE DAROVITIH ZA ODREĐENU DRUŠTVENU ELITU		384
Adam Ninković: DAROVITOST I MORALNOST - Istorijska iskustva Srba		396
Viorika Paser, Adrijan Božin: DAROVITI KAO POTENCIJALNA ELITA		415
Zoran Pavlović, Slavica Maksić: ODNOS SRPSKE DRUŠTVENE ELITE PREMA DEČIJOJ MAŠTI I KREATIVNOSTI		425
Aleksandar M. Petrović: DAROVITOST I ELITE U ANTIČKOM DRUŠTVU		440
Ružica Petrović: INDIVIDUALNI I DRUŠTVENI ASPEKT ODNOSA ELITE I DAROVITIH		455
Romina Plešec: DELO UČITELJA ANGLEŠČINE Z NADARJENIM UČENCEM		460
Jelena Portner Pavićević: KAKO JE NASTALA ELITA VODENGRADA		472
Jelena Prtljaga, Slavica Komatina: ULOGA DRUŠTVENIH ELITA U AFIRMACIJI INTERKULTURALNOSTI		479
Predrag Prtljaga: IT ELITA VIŠE NE STANUJE OVDE		492
Prtljaga Snežana: ŠKOLA KAO PODRŠKA DAROVITIMA I STVARANJE DRUŠTVENE ELITE		502
Ranko Rajović, Slavica Dautović, Lucija Andre: NEUROFIZIOLOGIJA - primena novih otkrića u formiranju inetelektualne elite		510
Miroslava Ristić: E-UČENJE - POTENCIJALI ZA PODRŠKU DAROVITIM UČENICIMA		519
Nataša Sturza Milić: INTEGRACIJA OBRAZOVNOG I SPORTSKOG SISTEMA NA PUTU KA STVARANJU SPORTSKE ELITE		534
Tomislav Suhecki: DAROVITI I DRUŠTVENA ELITA		543
Milojica Šutović: DAROVITOST KAO DRUŠTVENA STIGMA		545
Uroš Šuvaković: DRŽAVA I DAROVITI: MEĐUUTICAJ ILI ODVOJENO POSTOJANJE		563
Valerija Večei-Funda: PRIČA O VLADIMIRU		582
Valerija Večei-Funda: DAROVITI I/ILI DRUŠTVENA ELITA		589

Mira Vidaković:	PREPREKE NA PUTU OD DAROVITOSTI KA ELITNOSTI INDIVIDUE	594
Biljana Vujasin:	DAROVITI I INTELEKTUALNA ELITA	605

III Prikazi knjiga

Bosiljka Đorđević:	Grozdanka Gojkov: METODOLOŠKI PROBLEMI ISTRAŽIVANJA DAROVITOSTI	613
Viorika Paser:	Nataša Sturza-Milić: IDENTIFIKACIJA MOTORIČKI DAROVITIH UČENIKA MLAĐEG ŠKOLSKOG UZRASTA	617

IV Prilozi

Cornel Haranguș:	METAPHYSICS AND THE ACCESS TO REALITY	625
Victor Neumann:	ORIENT ȘI OCCIDENT: AMBIVALENȚELE CULTURII ROMÂNE	635

<p>THE BOOK OF COLLECTED ARTICLES   PRESCHOOL TEACHER TRAINING COLLEGE   "MIHAILO PALOV" - VRŠAC</p>
--

INTERNATIONAL CONFERENCE
 "SOCIAL ELITE AND THE GIFTED"

Contents:

	Page
Introductory remarks	13
Conference participants	18
 I Plenary lecture	
Zoran Avramovic: SOCIAL ELITE AND GIFTEDNESS	27
 II Paper presentations and discussion	
Milica Andevski, Dusan Ristic: ELITE EDUCATION - EDUCATION OF ELITE	49
Olja Arsenijevic, Goran Bulatovic, Ljiljana Lj. Bulatovic: THE IMPORTANCE OF TEAM WORK FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS CREATIVITY	56
Vesna Bedekovic, Marko Jurcic, Ante Kolak: SOCIOMETRIC STATUS OF TALENTED STUDENTS AND THEIR POSITION IN SOCIAL (CLASSROOM) ELITE	80
Radmila Bodric: THE GIFTED, A NATIONAL KNOWLEDGE POTENTIAL - A NATIONAL RESPONSIBILITY	92
Euđen Cinc: MUSIC EDUCATION IN THE FUNCTION OF CREATION OF ELITE OR GENERAL CULTURE EMANCIPATION	100
Mara Cotič, Darjo Zuljan: MATHEMATICAL-TECHNICAL WORKSHOPS IN KINDERGARTEN AND GIFTED CHILD DEVELOPMENT	110
Zorica Cvetanovic: PUBLIC SPEAKING ROLE MODELS FOR ORAL REPRESENTATION GIFTED PUPILS	122
Radojko Damjanovic, Branislav Jovanovic, Srdjana	

	Svetozarevic: THE GIFTED - SOCIAL ELITE - AVANT-GARDE	136
Bosiljka Djordjevic, Grozdanka Gojkov, Aleksandar Stojanovic: VALUE SYSTEM OF POTENTIAL SOCIAL ELITE		144
Jovan Đorđević: THE GIFTED AND SOCIAL ELITE		166
Ivan Ferbezer: JOINING THE MIND AND MORAL CHARACTER OF GIFTED PUPILS		170
Valerija Večei-Funda, Jelena Portner Pavicevic: THE IMPORTANCE OF GOOD COOPERATION WITH THE PARENTS OF GIFTED STUDENTS ..		187
Olivera Gajic, Milica Andevski, Biljana Lungulov: SUPPORT TO GIFTED STUDENTS - CREATION OF A SOCIAL ELITE AND DEVELOPMENTAL RESOURCE		196
Aleksandra Gojkov-Rajic: VRSAC THEATRE - A MAGNET FOR CULTURAL ELITE OF VRSAC		203
Radovan Grandic, Milena Letic: CONDITIONS, PROBLEMS AND NEEDS CONNECTED WITH CONCERN FOR TALENTED STUDENTS IN OUR EDUCATIONAL SYSTEM		232
Stanoje Ivanovic: SELECTIVE ROLE OF EDUCATION AND THE GIFTED		244
Bisera Jevtic: COMPETENCY STRUCTURE OF PRESCHOOL TALENTED CHILDREN		250
Stipan Jukic: SOCIAL ELITE AND ITS ROLE IN ELITE CREATION		260
Gabriela Kelemen: EDUCATION MODELS ADAPTED TO GIFTED CHILDREN		272
Ljupco Kevereski: SOCIAL ELITE AND THE GIFTED: SOCIAL TREATMENT OF THE GIFTED AS A CAUSE OF BRAIN DRAIN		283
Mara Knezevic: THE ROLE OF SCIENTIFIC ELITE IN CONTEMPORARY SOCIETY		291
Ljiljana Krneta: PERCEPTION OF THE NEEDS OF THE GIFTED AS SOCIAL ELITE		298
Zora Krnjaic: SUPPORT TO EDUCATION AND IMPROVEMENT OF YOUNG PEOPLE		307
Danilo Z. Markovic: THE CONNECTION BETWEEN NOTIONAL DETERMINATION OF ELITE, ELITE EDUCATION AND EDUCATION OF THE GIFTED		315
Dragan Martinovic: PHYSICAL EXERCISE AS BASIC MEANS OF PHYSICAL EDUCATION OF GIFTED STUDENTS		322
Lizica Mihulj, Anton Ilica: EMOTIONALITY IN CREATING CREATIVE MODELS		329

Bozo Milosevic: INTELLECTUAL GIFTEDNESS AND PROFESSIONAL ROUTINE: BETWEEN PRACTICAL AND TECHNICAL RATIONALITY	338
Jovana Milutinovic, Sladjana Zukovic: GIFTED EDUCATION: EXCELLENCE OR EQUALITY?	351
Milan Nedeljkovic: SOCIAL AND EDUCATIONAL SUPPORT OF FORMING THE ELITE OF KNOWLEDGE	359
Tanja Nedimovic: ACHIEVEMENT MOTIVE STRUCTURE, GIFTEDNESS AND SOCIAL ELITE	377
Gordana Budimir -Ninkovic, Mara Knezevic: EDUCATION OF THE GIFTED FOR CERTAIN SOCIAL ELITE	384
Adam Ninkovic: GIFTEDNESS AND MORALITY - Historic experience of Serbs	396
Viorika Paser, Adrijan Bozin: THE GIFTED AS POTENTIAL ELITE	415
Zoran Pavlovic, Slavica Maksic: THE ATTITUDE OF SERBIAN SOCIAL ELITE TOWARDS CHILD IMAGINATION AND CREATIVITY	425
Aleksandar M. Petrovic: GIFTEDNESS AND ELITES IN ANTIQUE SOCIETY	440
Ruzica Petrovic: INDIVIDUAL AND SOCIAL ASPECTS OF RELATION BETWEEN ELITE AND THE GIFTED	455
Romina Plesec: THE WORK OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS WITH THE GIFTED STUDENTS	460
Jelena Portner Pavicevic: HOW THE ELITE OF <i>VODENGRAD</i> EMERGED	472
Jelena Prtljaga, Slavica Komatina: THE ROLE OF SOCIAL ELITES IN AFFIRMATION OF INTERCULTURALISM	479
Predrag Prtljaga: IT ELITE NO LONGER LIVES HERE	492
Prtljaga Snezana: SCHOOL AS SUPPORT TO GIFTED AND CREATION OF SOCIAL ELITE	502
Ranko Rajovic, Slavica Dautovic, Lucija Andre: NEUROPHYSIOLOGY - THE APPLICATION OF NEW DISCOVERIES IN INTELLECTUAL ELITE ESTABLISHMENT	510
Miroslava Ristic: E-LEARNING - POTENTIALS TO SUPPORT GIFTED STUDENTS	519
Nataša Sturza Milic: INTEGRATION OF EDUCATION AND SPORT SYSTEM ON ITS WAY TO CREATION OF SPORT ELITE	534
Tomislav Suhecki: GIFTEDNESS AND SOCIAL ELITE	543
Milojica Sutovic: GIFTEDNESS AS SOCIAL STIGMA	545

Uros Suvakovic:	THE STATE AND THE GIFTED: INTERACTION OR SEPARATE EXISTENCE	563
Valerija Vecei-Funda:	THE STORY ABOUT VLADIMIR	582
Valerija Vecei-Funda:	THE GIFTED AND/OR SOCIAL ELITE	589
Mira Vidakovic:	THE OBSTACLES ON THE WAY FROM INDIVIDUAL'S GIFTEDNESS TO ELITE	594
Biljana Vujasin:	THE GIFTED AND INTELLECTUAL ELITE	605

III Book Reviews:

Bosiljka Đorđević:	Grozdanka Gojkov: METHODOLOGICAL PROBLEMS IN GIFTEDNESS RESEARCH	613
Viorika Paser:	Nataša Sturza-Milic: IDENTIFICATION OF MOTOR GIFTED LOWER PRIMARY SCHOOL PUPILS	617

IV Prilozi

Cornel Haranguş:	METAPHYSICS AND THE ACCESS TO REALITY	625
Victor Neumann:	EAST AND WEST: AMBIVALENCE OF ROMANIAN CULTURE	635

UVODNE NAPOMENE

Monografska studija koja je pred nama posvećena je temi "Daroviti i društvena elita", a nastala je nakon recenzije tekstova koji su dostavljeni za skup koji je organizovan u saradnji Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Vršcu (Srbija) i Univerziteta „Aurel Vlašku“ iz Arada (Rumunija). Na skupu je bilo prisutno 110 učesnika iz Rusije, Engleske, Rumunije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Crne Gore i Srbije. Učesnici su bili, uglavnom, profesori univerziteta, istraživači iz naučnih instituta, visokih škola i sl.

Zašto skup posvećen temi "Daroviti i društvena elita"? Uz ovo pitanje, Z. Avramović je uvodnim impulsima otvorio i brojna druga: osnovna obeležja društvenih elita, odnos između obrazovanja i društvene elite, da li daroviti postaju elita posle završenog formalnog obrazovanja, teorijski pogledi na društvenu elitu, individualne i društvene prepreke za darovite na putu do društvene elite, nesklad između svojstava darovitih pojedinaca (postignuća, sposobnosti, učenje, motivacija, kreativnost...) i sposobnosti koje se podrazumevaju u krugovima uspešnih, elite (preduzetna ličnost i organizaciono ponašanje, institucionalna snalažljivost, težnja ka moći...).

Vreme velikih promena na svetskoj društvenoj sceni, tranzicija kod nas, kao i u više evropskih zemalja, dakle, okruženja, traga za odgovorima na nova pitanja i traži predvodnike u određenim domenima (privreda, politika, vojska, oblast zdravstva, obrazovanja...). Prirodno je dovesti u vezu darovite i elitu, dakle, u određenim oblastima očekivati da daroviti budu vodeći predstavnici društva.

Pitanja postavljana na prethodnim skupovima nisu doticala elitno obrazovanje, kao ni pitanja obrazovanja elite, te je i to vodilo u ovom pravcu. Interesovalo nas je i ko pripada današnjoj eliti (profesionalnoj, menadžerskoj, akademskoj...), oni koji kontrolišu međunarodne finansijske tokove, predsedavaju

filantropskim fondacijama i institucijama, oni koji upravljaju instrumentima kulturne produkcije i postavljaju uslove javne debate...?

Pitanja su se i u tekstovima koji su pred nama ređala dalje: postoji li kulturna elita o čijoj vrednosti sudimo po njihovoj voljnosti da na sebe prime odgovornost za stroge standarde bez kojih civilizacija nije moguća? Kako definisati one, sa druge strane, dakle, "obične ljude"...

Za ova i druga pitanja vezuju se diskusije o školskom podržavanju darovitih, univerzitetskoj exzellenziji; pitanje svrhe univerzitetskog obrazovanja i obrazovanja elite u danas javno proklamovanom postulatu jednakosti. U današnjem demokratskom društvu jednakost je vrednost koja preovlađuje, te se egalitarizam smatra pravičnim, a nejednakost traži opravdanje. Daroviti su, svakako, manjina koja bi po shvatanju belgijskog sociologa Kloda Žavoja (Claude Javeau) danas već mogla da traži za elitu status zaštićene manjine. Povezujući darovitost sa pojmom elite imali smo, pre svega, na umu izvrsnost i istaknutost najboljih, nasuprot egalitističkoj osetljivosti ili načelu jednakosti u početnim prilikama, koje, pitanje je: da li se ikada ostvaruje?

Populistička atmosfera današnjice, a kod nas određena još i predznakom moralne i duhovne anomalije, ograničavajuća je za jasnije teorijsko i metodološko fundiranje pojma elite, a to u izvesnom smislu dotiče i brojna pitanja darovitosti. Izvanrednost i istaknutost, poznatost i autoritet, ugled i moć u sadašnjem shvatanju elite prepliću se, suprotstavljaju, te se na elitu često gleda kao na čistu kategoriju među društvenim slojevima, kao na manjinu svesnu svojih vrednosti.

Posebna pažnja u velikom broju diskusija na skupu posvećena je elitnom obrazovanju ili obrazovanju elite. U aktuelnom javnom diskursu pažnja se usmerava ka školskom podržavanju darovitih, privatnom školovanju, univerzitetskim exzellenz-grupama. Zahtev za elitnim obrazovanjem u smislu *obrazovanja elite* nailazi na podršku, iako se ne slaže sa postulatima

jednakosti demokratskog društva. Uprkos postulatu jednakosti, školski sistem selektivnošću reprodukuje elitu, a sa njom darovitost izbija na površinu, što podržava već pominjanu Bordijeevu tezu o legitimnosti neprekidnog trajanja "finih nijansi razlika", a kritiku ove socijalne nejednakosti čini održivom.

U tekstovima koji su pred nama jak je akcenat stavljen na obrazovni aspekt teme o kojoj se raspravljalo. Zahtev za elitnim obrazovanjem u smislu obrazovanja elite ocenjuje se smislenim iako nije u skladu sa postulatom jednakosti demokratskog odnosno meritokratskog društva, jer obrazovna elita koja nastaje u obrazovnim institucijama, visokom selekcijom regrutovana, čini održivom potrebu za istraživanjima odnosa darovitosti i elite iz ugla obrazovanja. Čini se sasvim prirodnim da su se u okviru ove teme učesnici skupa posvetili obrazovnom aspektu, jer su danas aktuelna stara pitanja konfliktnog odnosa *obrazovanja i elite*, i to, pre svega, jer su se promenile predstave o obrazovanju kao samosvojnem usavršavanju čoveka, koje impliciraju i misao individualnog perfekcionisanja i sa tim u vezi „elitnog“ oblikovanja svojstvenosti pojedinca.

Takođe je značajno da sa „elitnim“ tehnikama individualizovanja i podruštvljavanja u institucijama obrazovanja pojam obrazovanja ulazi u polje moći i vladavine i na osnovu toga stupa u konflikt sa prosvetiteljskim zahtevima. U dvostruko neizvesnom odnosu obrazovanja i elite ponovo se pojavljuje i pitanje odnosa pojedinca i društva. A, iza ovoga, mogli bi se navesti stavovi Carole Groppe, koja u svojim analizama pokušava da razgraniči pojam elitnog obrazovanja od pojma obrazovanja elite i da ga iskoristi u današnjem značenju „konstituisanja elite obrazovanja“ (C. Groppe, prema Andevska, M., tekst u ovom zborniku). Pojam obrazovanja ovde fingira, kako navodi Andevska, kao normativna folija za formulisanje, sa aspekta teorije miljea i teorije klasa, kritike aktuelnog neoliberalnog ekonomskog shvatanja sveta. Ova autorka, istorijsko-kritički rekonstruiše „reformulisani pojam obrazovanja“, pri čemu se reformsko-pedagoški koncepti i školski pokušaji pokazuju kao elitne strategije distinkcije građanstva. Andevska kao značajno ističe da u aktuelnim

reformskim pedagoškim diskursima o samoaktivnosti i samoorganizaciji, kao i u „prema subjektu centriranim“ konceptima pedagogije na subjekte prenosi „zadatak vlastitog razvoja“, a da im se pri tome ne omogućava kritički „regulativ“. Zahtev za jedinstvenim školskim sistemom (Oelkers) mogao bi zbog postojeće funkcije selekcije obrazovnog sistema još da pojača segregaciju, dakle, da deluje elitno.

Značajna pažnja posvećena je i fenomenu liderstva i lidera kao svojevrsnih pripadnika društvene elite. Naime, tragalo se za odgovorom na pitanja: da li se lider rađa ili stvara i kakva je (ne)moć obrazovanja i učenja u tom procesu „stvaranja“ lidera, a na ovo je nadovezana diskusija o savremenim pristupima u radu sa darovitim decom na ranom uzrastu. Diskusija se posebno fokusirala na razvoj intelektualnih potencijala primenom saznanja iz oblasti neurofiziologije. Komparativnom analizom posmatrani su kreativnost i mašta u odnosu na druge kriterijume darovitih i komparirani stavovi srpske društvene elite sa stavovima elita Engleske, Francuske i Nemačke. Diskutovalo se i o značaju svojstava ličnosti darovitih koji pripadaju društvenim elitama. U diskusiji su istaknuti aspekti savremenog trenutka: složenost sveta, kakav je savremen, koji stvara stalne i šokantne socijalne promene, a nasuprot tome sagledavan je značaj svojstava kao što su: brza prilagodljivost i integracija, autonomija i nezavisnost, kreativne sposobnosti, ravnoteža između racionalnosti i emocionalnosti, kontrola emocija.

Prof. dr V. Neumann, Univerzitet "De Vest"- Temišvar, Rumunija, je otvorio diskusiju oko pitanja elita u postmodernom svetu. Kroz evaluaciju rumunske političke misli u XIX i XX veku i intelektualne posebnosti posmatrao je formiranje elita, elitističkog odnosa, elitizma, ističući da je elitizam produžio diskriminatorski odnos prema manjini; umesto građanskog odnosa, stvorio se odnos kulturne različitosti, specifičan za postmoderni svet. Ugao moralnih dimenzija darovitih i društvene elite, takođe je interesantan, a dosta pažnje privukli su i nalazi istraživanja o sistemu vrednosti potencijalne društvene elite u Srbiji.

Utisak je da ideje prof. dr M. Štovića mogu biti u izvesnom smislu rezime diskusija u tekstovima koji su pred nama, a one se odnose na konstataciju da je darovitost poput Rusoove sreće: "Trajno stanje koje kao da nije stvoreno za čoveka na ovome svetu", stoga su planovi darovitih puke varke; darovitost jeste duhovno zadovoljstvo, i kad ono naiđe moramo ga čuvati, da ga vlastitom greškom ne odagnamo, mada ne možemo planirati da ga zauvek zadržimo, jer bi takvi planovi bili ludost. Stoga je teško oteti se utisku da u odnosu darovitih i društvene elite, bar kada je reč o našoj intelektualnoj tradiciji i tradiciji društvene elite, koja ima obeležje intelektualne sekte, upravlja slučajnost, a ne lična vrednost i nadarenost. Zbog toga mnogi nadareni gube borbu sa prosečnošću, u situacijama kada nisu prihvaćeni u diskrepanciji između virtuelnog i stvarnog društvenog identiteta. Duhovna aristokratija u Srbiji još uvek nema pravo mesto.

Sagledana brojna pitanja odnosa darovitih i društvene elite ukazuju na probleme pojma obrazovanja i samim tim na delikatan odnos koji je u više tekstova u ovoj monografiji tematizovan. Diskurs o eliti i obrazovanju ne ostavlja nas ravnodušnima, a diskusije ukazuju da možemo poželiti da mu se i dalje, samo dokumentovano približavamo u javnom i naučnom diskursu.

Vršac

Uredništvo

UČESNICI 15. OKRUGLOG STOLA

Dr Zoran Avramović, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd
DRUŠTVENE ELITE I DAROVITOST (Impulsi za diskusiju)

Prof. dr Šefika Alibabić, Filozofski fakultet, Beograd
HARIZMA – OTVORENA VRATA U LIDERSTVO

Dr Milica Andevski, Filozofski fakultet, Novi Sad
ELITNO OBRAZOVANJE - OBRAZOVANJE ELITE

Mr Zvezdan Arsić, Filozofski fakultet Kosovska Mitrovica
Mr Jelena Krulj-Drašković, Učiteljski fakultet Leposavić
DAROVITI UČENICI IZMEĐU STVARNIH MOGUĆNOSTI
I OČEKIVANJA

Dr Snežana Babić-Kekez, Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, Novi Sad
OBRAZOVNA POLITIKA I DAROVITI KAO NOVA (NE)VLADAJUĆA ELITA

Prof. dr Veljko Bandur, Učiteljski fakultet u Beogradu Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Milenko Kundačina, Učiteljski fakultet u Užicu Univerziteta u Kragujevcu
DAROVITI UČENICI U INKLUZIVNOM OBRAZOVANJU

Dan Bedros, Alcatel-Lucent: Počasni konzul Francuske u Temišvaru

Mr Radmila Bodrić, Odsek za anglistiku, Filozofski fakultet, Novi Sad
DAROVITI, NACIONALNI POTENCIJAL ZNANJA – NACIONALNA BRIGA

Dr Blanka Bogunović, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd
DAROVITI U UMETNOSTI: ELITA ILI SERVIS ZA ZABAVU

Prof. dr Gordana Budimir Ninković
Doc. dr Mara Knežević
Pedagoški fakultet, Jagodina
OBRAZOVANJE DAROVITIH ZA ODREĐENU DRUŠTVENU ELITU

Dr Zorica Cvetanović, Učiteljski fakultet, Beograd
GOVORNI UZORI UČENICIMA DAROVITIM ZA VEŠTINU GOVORENJA

Dr Euđen Činč, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo
Palov“ Vršac
MUZIČKO OBRAZOVANJE U FUNKCIJI STVARANJA ELITE ILI OPŠTE
KULTURNE EMANCIPACIJE

spec. Radojko Damjanović
spec. Branislav Jovanović
Srdana Svetozarević
Ministarstvo prosvete Republike Srbije
Školska uprava u Kragujevcu
DAROVITI – DRUŠTVENA ELITA - AVANGARDA

Prof. dr Mirko Dejić, Učiteljski fakultet u Beogradu

VELIKI MATEMATIČARI KAO DRUŠTVENA ELITA

Milan Dolga, Agencija Smart line Novi Sad
SLUČAJNE ILI NAMERNE METODOLOŠKE GREŠKE

Akademik Bosiljka Đorđević, Srpska akademija obrazovanja, Beograd
Akademik Grozdanka Gojkov, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje
vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac; Učiteljski fakultet Beograd
Doc. dr Aleksandar Stojanović, Učiteljski fakultet u Beogradu – Nastavno odeljenje
Vršac;
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac
SISTEM VREDNOSTI POTENCIJALNE DRUŠTVENE ELITE

Mirosava Đurišić-Bojanović, Filozofski fakultet u Beogradu
DRUŠTVENA ELITA I KREATIVNOST U KONCEPTU PLURALISTIČKE
DEMOKRATIJE

Dr. Ivan Ferbežer, Bistrica ob Dravi, Slovenija
POVEZOVANJE RAZUMA IN MORALNEGA KARAKTERJA NADARJENIH

Dr Olivera Gajić
Biljana Lungulov
Filozofski fakultet - Novi Sad
PODRŠKA DAROVITIM STUDENTIMA – STVARANJE DRUŠTVENE ELITE I
RAZVOJNOG RESURSA

Mr Aleksandra Gojkov-Rajić, Učiteljski fakultet, Beograd
VRŠAČKA POZORIŠNA SCENA – MAGNET ZA VRŠAČKU KULTURNU ELITU

Prof. dr Tamara Gorelova, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
„Mihailo Palov“ Vršac
O JEDNOM USTALJENOM SOCIJALNOM MITU

Prof. dr Radovan Grandić
dipl. pedagog – master Milena Letić
Filozofski fakultet, Novi Sad
STANJE, PROBLEMI I POTREBE U PODRUČJU BRIGE O DAROVITIM
UČENICIMA U NAŠEM OBRAZOVNOM SISTEMU

Dr Isidor Graorac, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
Novi Sad
POSTOJI LI ELITA U SRBIJI?

Prof. Univ. Dr. Dorin Herlo
Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, Romania
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didacti
CORELAȚIA: STILURI DE ÎNVĂȚARE – METODE DE ÎNVĂȚARE

Prof. dr Stanoje Ivanović, Učiteljski fakultet, Beograd
SELEKTIVNA ULOGA OBRAZOVANJA I DAROVITI

Doc. dr Bisera Jevtić, Filozofski fakultet Niš, Departman za pedagogiju
STRUKTURA KOMPETENCIJA DAROVITE PREDŠKOLSKE DECE

Prof. dr Branko Jovanović, Pedagoški fakultet Jagodina
SMISAO HUMANISTIČKE USMERENOSTI OBRAZOVANJA I VASPITANJA
DAROVITIH KAO BUDUĆE DRUŠTVENE ELITE

Dr Stipan Jukić, Split - Hrvatska
DRUŠTVENA ELITA I NJENA ULOGA U STVARANJU ELITE

Dr. sc. Marko Jurčić
Dr. sc. Ante Kolak
Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
SOCIOMETRIJEKI STATUS DAROVITOG UČENIKA I NJEGOV POLOŽAJ U
DRUŠTVENOJ (BRAZREDNOJ) ELITI

Asist. Univ. dr. Gabriela Kelemen, Facultatea de Științe ale Educației și Asistență
Socială
Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad
OBBRAZOVNI MODELI PRILAGOĐENI DAROVITOJ DECI

Dr Ljupčo Kevereski, Pedagoški fakultet- Bitola, Makedonija
DRUŠTVENA ELITA I DAROVITI DRUŠTVENI TRETMAN DAROVITIH
RAZLOG ODLIVA MOZGOVA

Doc. dr Mara Knežević, Pedagoški fakultet, Jagodina
ULOGA NAUČNE ELITE U SAVREMENOM DRUŠTVU

Prof. dr Dragan Koković, Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za
sociologiju
DRUŠTVENE ELITE I ELITIZAM ZNANJA

Mr Slavica Komatina, Agenda – Centar za porodsku porodicu, Beograd
Mr Jelena Prtljaga, Visoka skola strukovnih studija za obrazovanje vaspitaca, Vrsac
ULOGA DRUŠTVENIH ELITA U AFIRMACIJI INTERKULTURALNOSTI

Mr Ljiljana Krneta, Banja Luka, RS, BiH
PERCEPCIJE POTREBA DAROVITIH KAO DRUŠTVENE ELITE

Zora Krnjaić, Institut za psihologiju Filozofski fakultet, Beograd
i Ministarstvo omladine i sporta Republike Srbije
PODRŠKA OBRAZOVANJU I USAVRŠAVANJU MLADIH

Akademik Radenko Krulj, Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet Kosovska
Mitrovica

Dr Svetlana Kurteš, Univerzitet u Kembridžu, Velika Britanija
JEZIK KAO SREDSTVO DRUŠTVENE PROMOCIJE I MARGINALIZACIJE

Dr Igor Lakić, Institut za strane jezike, Podgorica, Univerzitet Crne Gore
JEZIČKA POLITIKA, LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA

Mr Nataša Lalić-Vučetić

Mr Dušica Malinić

Institut za pedagoška istraživanja Beograd
PERSPEKTIVE OBRAZOVANJA ZA DRUŠTVENU ELITU: PRIMER DRŽAVNIH
FAKULTETA

Dr Dušanka Lazarević, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd,
Filozofski fakultet, Novi Sad
AKADEMSKI SELF-KONCEPT DAROVITIH UČENIKA I USLOVI NJIHOVOG
OBRAZOVANJA

Prof. dr Jon Lelea, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača "Mihailo
Palov" Vršac

Učiteljski fakultet Beograd – Nastavno odeljenje Vršac
PODRŠKOM MUZIČKIH TALENATA NAŠE DRUŠTVO FORMIRA
INTELEKTUALNU ELITU

Prof. dr Danilo Ž. Marković, Srpska akademija obrazovanja, Beograd
DRUŠTVENA ULOGA ELITE I OBRAZOVANJE DAROVITIH

Prof. dr Slobodanka Markov, Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad
DAROVITI I DRUŠTVENA POKRETLJIVOST

Prof. dr Dragan Martinović, Učiteljski fakultet Beograd
SREDSTVA FIZIČKOG VASPITANJA DAROVITIH

Prof. univ. dr. Lizica Mihuč, rector; Universitatea Aurel Vlaicu, Arad

Prof. univ. dr. Anton Ilica, decan; Fakultatea de Științe ale Educației
Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad
EMOTIONALITY IN CREATIVE MODELS CONSTRUCTION

Prof. Dr Miodrag Milin, profesor de istorie recenta si moderna, Universitatea "Aurel
Vlaicu" din Arad
EDUCATIA ELITELOR, INTRE ASPIRATII SI IMPLINIRI, LA INSTITUTELE SI
FACULTATILE DE ISTOIRE DIN ARAD SI TEMISOARA

Božo Milošević, Filozofski fakultet, Odsek za sociologiju,
Novi Sad
INTELEKTUALNA DAROVITOST I STRUČNJAČKA RUTINA: IZMEĐU
PRAKTIČNE I TEHNIČKE RACIONALNOSTI

Dr Jovana Milutinović

dr Sladana Zuković

Filozofski fakultet, Odsek za pedagogiju, Novi Sad
OBRAZOVANJE DAROVITIH: IZVRSNOST I/ILI JEDNAKOST?

Prof. dr Milan Nedeljković, Srpska akademija obrazovanja, Beograd
DRUŠTVENA I PEDAGOŠKA PODRŠKA FORMIRANJA ELITE ZNANJA

Lector universitar Bianca Negrilă, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad
1. DE CE AVEM NEVOIE DE EDUCAȚIA DE EXCELENȚA
2. ÎNDRUMAREA ȘI ORIENTAREA TINERILOR SUPRADOTAȚI PENTRU
FORMAREA DE ELITE

Prof. dr Adrijan Negru, Učiteljski fakultet Beograd;
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača "Mihailo Palov" Vršac
ELITIZAM I DEPERSONALIZACIJA DAROVITIH

Mr Marinel Negru, Učiteljski fakultet Beograd
UVAŽAVANJE RAZLIČITOSTI KAO ANTINOMIJA DAROVITOSTI I ELITE

Prof. Dr Victor Neumann, profesor de teoria istoriei la Universitatea de Vest din Timisoara
Romania
EXCEPTIONALISMUL SI PROBLEMELE BINELUI DE OBSTE. DESPRE SETUL DE VALORI CULTURALE CE STA LA TEMELIA PEDAGOGIEI ROMANESTI

Prof. dr Radmila Nikolić, Učiteljski fakultet Užice
NOVE ELITE I DAROVITI

Prof.dr Adam Ninković, Pedagoški fakultet, Jagodina
DAROVITOST I MORAL (Istorijska iskustva Srba)

Viorika Paser
Adrijan Božin
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“, Vršac
DAROVITI - POTENCIJALNA NAUČNA ELITA?

Zoran Pavlović
Slavica Maksić
Institut društvenih nauka, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd, Srbija
ODNOS SRPSKE DRUŠTVENE ELITE PREMA DEČIJOJ MAŠTI I KREATIVNOSTI

Doc. dr Aleksandar M. Petrović, Univerzitet u Prištini, Filozofski fakultet Kosovska Mitrovica, Srbija
DAROVITOST I ELITE U ANTIČKOM DRUŠTVU

Dr Ružica Petrović, Pedagoški fakultet, Jagodina;
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Mihailo Palov, Vršac
INDIVIDUALNI I DRUŠTVENI ASPEKT ODNOSA ELITE I DAROVITIH

Jelena Portner Pavićević, dipl. psiholog, prof.
OŠ Ante Starčevića, Lepoglava
KAKO JE NASTALA ELITA VODENGRADA- GRADOVI BUDUĆNOSTI

Romina Plešec, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta v Ljubljani
MOŽNOSTI SPODBUJANJA NADARJENIH UČENCEV PRI POUKU ANGLEŠČINE

Predrag Prtljaga, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ – Vršac
IT ELITA VIŠE NE STANUJE OVDE

Snežana Prtljaga, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Mihailo Palov, Vršac
ŠKOLA KAO PODRŠKA DAROVITIMA I STVARANJE INTELEKTUALNE ELITE

Mr Vera Ž. Radović, Učiteljski fakultet, Beograd
Tatjana Krsmanović, Beograd
DAROVITI UČENICI U DRUŠTVU VRŠNJAKA - ELITA ILI NE?

Ranko Rajovic, Bord direktora Mense International, Odsek za darovitu decu (IBD of MIL and Gifted children comm - GCC of MIL)
Slavica Dautović, Medicinski fakultet Novi Sad, Institut za zdravstvenu zastitu dece i omladine Vojvodine
Lucija Andre, Filozofski fakultet Novi Sad, Katedra za pedagogiju
Ivan Večanski, Filozofski fakultet Novi Sad, Katedra za pedagogiju
NEUROFIZIOLOGIJA – primena novih otkrića u formiranju intelektualne elite

Dr Miroslava Ristić, Učiteljski fakultet, Beograd
E- UČENJE- POTENCIJALI ZA PODRŠKU DAROVITIM UČENICIMA

Ivana Stanković, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd
OBRAZOVANJE ZA ELITU – FRANCUSKI MODEL

Prof. dr Borislav Stanojlović, Beograd
NEKE BITNE PRETPOSTAVKE EFIKASNIJE PODRŠKE RAZVOJU DAROVITIH UČENIKA

Dr Nataša Sturza Milić, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
“Mihailo Palov” Vršac
INTEGRACIJA OBRAZOVNOG I SPORTSKOG SISTEMA NA PUTU KA STVARANJU SPORTSKE ELITE

Mr Tomislav Suhecki, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača
“Mihailo Palov” Vršac
KAKO TALASI GENETSKE ELITE POSTAJU KAMEN DRUŠTVENE ELITE

Prof. dr Miloica Šutović, Filozofski fakultet, Kosovska Mitrovica
DAROVITOST KAO DRUŠTVENA STIGMA

Doc. dr Uroš Šuvaković, Filozofski fakultet Univerziteta u Prištini sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici
DRŽAVA I DAROVITI: MUĐUOTICAJ ILI ODVOJENO POSTOJANJE

Prof. dr Milan Uzelac, Novi Sad
DAROVITOST DRUŠTVENE ELITE KAO „GORDOST I PREDRASUDA”

Mr.sc. Valerija Večei-Funda, Lepoglava, Hrvatska
DAROVITI I/ILI DRUŠTVENA ELITA

Prof. dr Nada Vilotijević, Učiteljski fakultet, Beograd
PRIMENA RAZVIJAJUĆE I HEURISTIČKE NASTAVE U RADU SA DAROVITIM UČENICIMA

Biljana Vujasin, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac
DAROVITI I INTELEKTUALNA ELITA

Radmila Zeba, Zagreb, Hrvatska
GOVORNI POREMEĆAJI I UČENJE STRANIH JEZIKA – ELITNA PATOLOGIJA
ILI PATOLOŠKI ELITIZAM

Doc. dr. Violeta Zubanov, Univerzitet «Alfa» Fakultet za preduzetni menadžment,
Novi Sad
TIMSKI RAD I DRUŠTVENA ELITA

Doc. dr. Darjo Zuljan, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
Izr. prof. dr. Mara Cotič, Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta
RAZVIJANJE PROSTORSKE INTELIGENCE Z MATEMATIČNO-TEHNIČNIMI
DEJAVNOSTMI

Dr Branduša Žujka

Dr Ileana Magda

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ Vršac
RADU FLORA I FORMIRANJE INTELEKTUALNE ELITE U RUMUNSKOJ
NACIONALNOJ MANJINI KOD NAS